

Rafał Rosiński

Politechnika Koszalińska

ISTOTA I ZNACZENIE FISKALNE PODATKÓW MAJĄTKOWYCH W POLSCE

Streszczenie: W artykule przedstawiono istotę i zróżnicowanie opodatkowania podatkami majątkowymi, zwłaszcza w odniesieniu do działalności gospodarczej, oraz poddano analizie struktury i dynamiki wielkość wpływów fiskalnych gmin z podatków majątkowych w Polsce w latach 2007-2009. Podatki majątkowe w Polsce stanowią główne źródło dochodów podatkowych gmin. Gmina ma pośredni wpływ na kształtowanie się wielkości uzyskiwanych dochodów poprzez ustalanie wysokości stawek podatkowych i wprowadzanie ewentualnych ulg i zwolnień przedmiotowych.

Słowa kluczowe: podatek majątkowy, gmina, obciążenia podatkowe, wpływy fiskalne.

1. Wstęp

Systemy podatkowe w poszczególnych krajach obejmują po kilka lub nawet kilkanaście różnych podatków. Są one zazwyczaj ukształtowane w wyniku określonego procesu historycznego. Można w nich odnaleźć odzwierciedlenie ustroju gospodarczego, społecznego i politycznego danego państwa. Najstarsza kategoria podatków to podatki majątkowe. Specyfika opodatkowania podatkami majątkowymi jest zróżnicowana i często uzależniona od przedmiotu opodatkowania. Różna jest także wielkość obciążeń podatkowych podatkami majątkowymi, biorąc pod uwagę rodzaj podatnika. Inne stawki podatkowe stosowane są wobec gospodarstw domowych, a inne wobec podmiotów gospodarujących. Celem opracowania jest przedstawienie istoty i zróżnicowania opodatkowania podatkami majątkowymi, zaprezentowanie obciążeń podatkami majątkowymi działalności gospodarczej oraz analiza struktury i dynamiki wpływów fiskalnych gmin z podatków majątkowych w Polsce w latach 2007-2009.

2. Klasyfikacja podatków majątkowych w Polsce

Podatki można sklasyfikować według różnych kryteriów. Szczególnie istotny jest podział podatków według kryterium przedmiotowego, zgodnie z którym wyróżnia się podatki: przychodowe, dochodowe, majątkowe oraz podatki od wydatków (lub od kosztów) nazywane także konsumpcyjnymi [Sobiech i in. 1997, s. 104].

Podatki majątkowe wymierzane są od wartości majątku, wielkości majątku, zmian praw majątkowych oraz od przyrostu wartości majątku. Podatki te charakteryzują się prostotą, są łatwe do zmierzenia i łatwe w poborze. W Polsce podatki majątkowe stanowią najliczniejszą grupę w ramach systemu podatkowego, a zalicza się do nich:

- podatek od środków transportowych – Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych,
- podatek od nieruchomości – Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych,
- podatek rolny – Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym,
- podatek leśny – Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym,
- podatek od spadków i darowizn – Ustawa z dnia 2 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn,
- podatek od czynności cywilnoprawnych – Ustawa o podatku od czynności cywilnoprawnych z dnia 9 września 2000 r.,
- podatek tonażowy – Ustawa z dnia 24 sierpnia 2006 r. o podatku tonażowym.

Pewne wątpliwości co do klasyfikacji przedmiotowej w grupie podatków majątkowych mogą się pojawić w odniesieniu do podatku tonażowego, gdyż ten rodzaj podatku selektywnego ma na celu ustalenie dochodu (przychodu) armatora. Jednak sposób ustalenia dochodu uzależniony od tonażu statku oraz liczby dni statku będącego w eksploatacji nie odzwierciedla rzeczywistego przychodu (dochodu) oraz nie spełnia przesłanek przynależności tego podatku do grupy podatków dochodowych, a także przychodowych. Najbardziej zbliżony charakter tego podatku odnosi się do podatków majątkowych, dlatego został zaklasyfikowany do tej grupy [Rosiński 2010, s. 26].

Poza kryterium przedmiotowym klasyczna klasyfikacja podatków dokonywana jest z podziałem na:

- podatki budżetu państwa i podatki budżetów samorządowych – kryterium podziału dochodu,
- bezpośrednio i pośrednio opodatkowanie – kryterium stosunku przedmiotu opodatkowania do źródła podatku [Litwińczuk, Karwat 2008, s. 25].

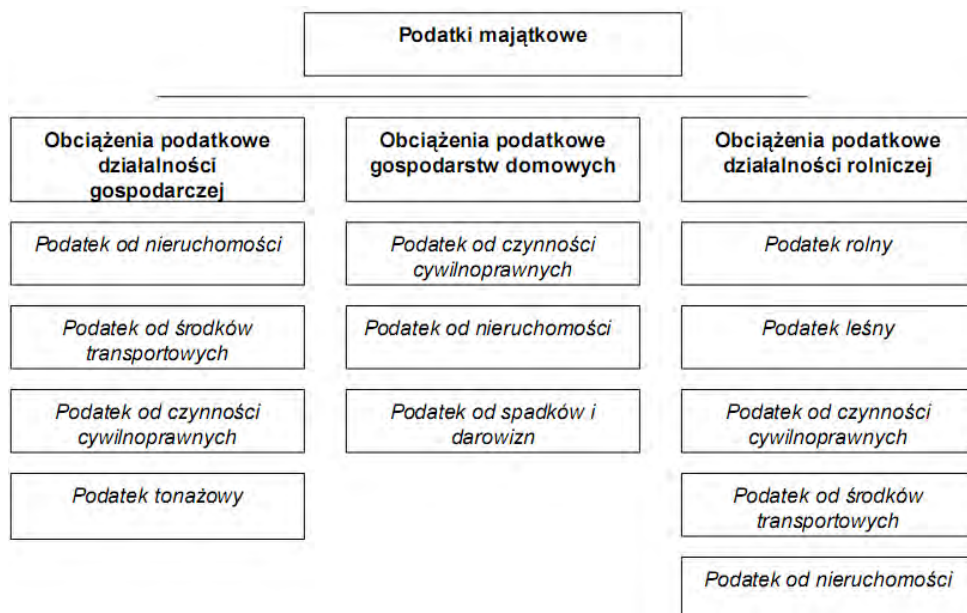
Biorąc pod uwagę klasyfikację według kryterium podziału dochodu sześć podatków (podatek rolny, podatek leśny, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportu, podatek od czynności cywilnoprawnych oraz podatek od spadków i darowizn) spośród siedmiu ogółem podatków majątkowych stanowi główne źródło dochodów gminy. Jedynie podatek tonażowy stanowi źródło dochodu budżetu państwa. Ponadto wszystkie podatki lokalne są podatkami bezpośrednimi – zob. tab. 1.

Oprócz kryterium klasyfikacji podatkowej specyfika polskiego systemu podatkowego pozwala wyodrębnić trzy subsystemy opodatkowania, tj. opodatkowanie działalności gospodarczej, opodatkowanie osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej, czyli gospodarstw domowych, oraz opodatkowanie działalności rolniczej. Klasyfikacja podatków majątkowych w ramach subsystemów opodatkowania została przedstawiona na rys. 1.

Tabela 1. Klasyfikacja podatków majątkowych w polskim systemie podatkowym

Podatki państwowe	Podatki lokalne
1) podatek tonażowy	1) podatek rolny 2) podatek leśny 3) podatek od nieruchomości 4) podatek od środków transportu 5) podatek od czynności cywilnoprawnych 6) podatek od spadków i darowizn

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mf.gov.pl.

Rys. 1. Obciążenia podatkami majątkowymi w ramach subsystemów opodatkowania w Polsce w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne.

Dokonując analizy opodatkowania gospodarstw domowych podatkami majątkowymi w Polsce, można zauważyć, iż opiera się ono przede wszystkim na podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych oraz podatku od spadków i darowizn. Do 31 grudnia 2007 r. obowiązywał w Polsce podatek od posiadania psa zaliczany do kategorii podatków majątkowych, który w związku ze zmianą ustawy o podatkach i opłatach lokalnych w 2008 r. został zlikwidowany, a na jego miejsce została wprowadzona fakultatywna opłata za posiadanie psa, uzależniona od decyzji rady gminy w zakresie jej poboru, wysokości czy terminu płatności.

Z kolei w ramach subsystemu opodatkowania podatkami majątkowymi podmiotów gospodarczych można wyodrębnić takie podatki, jak: podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych oraz podatek tonażowy.

Spośród obciążeń podatkami majątkowymi gospodarstw rolnych podstawowe znaczenie ma podatek rolny. Poza tym przedmiot działalności może podlegać podatkowi leśnemu, podatkowi od nieruchomości, podatkowi od środków transportowych oraz podatkowi od czynności cywilnoprawnych.

3. Obciążenia podatkami majątkowymi działalności gospodarczej

Podatki majątkowe obciążające działalność gospodarczą stanowią koszt uzyskania przychodu dla przedsiębiorstwa, a więc pomniejszają podstawę opodatkowania podatkiem dochodowym. Do jednych z podstawowych obciążeń działalności gospodarczej w ramach tej grupy podatków zaliczamy podatek od nieruchomości i podatek od środków transportowych.

Podatnikami podatku od nieruchomości są: osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jeżeli spełniają jeden z niżej wymienionych warunków:

- są właścicielami lub samoistnymi posiadaczami nieruchomości albo obiektów budowlanych,
- są użytkownikami wieczystymi gruntów,
- są posiadaczami nieruchomości albo obiektów budowlanych stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, jeżeli posiadanie wynika z umowy zawartej z właścicielem lub z innego tytułu prawnego, a także z umowy zawartej z Agencją Nieruchomości Rolnych,
- posiadają bez tytułu prawnego nieruchomości lub ich części albo obiekty budowlane, stanowiące własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, z wyjątkiem nieruchomości wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub będących w zarządzie Lasów Państwowych.

Przedmiotem opodatkowania podatku od nieruchomości są budynki, budowle i grunty. Podstawę opodatkowania dla budynków lub ich części stanowi ich powierzchnia użytkowa wyrażona w metrach kwadratowych. Podstawę opodatkowania dla budowli stanowi ich wartość ustalona na dzień 1 stycznia roku podatkowego, stanowiąca podstawę obliczania amortyzacji w danym roku. Podstawę opodatkowania dla gruntów stanowi powierzchnia tych gruntów wpisana w ewidencji gruntów.

Zawarte w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych stawki podatku od nieruchomości mają charakter stawek maksymalnych. Stawki obowiązujące w danym roku na terenie gminy określone są w uchwale podejmowanej przez radę gminy. Górną wysokość stawek podatku od nieruchomości na 2011 r. przedstawia tab. 2.

Tabela 2. Stawki podatku od nieruchomości w Polsce na 2011 r.

Podatki	Grunty	Budynki	Budowle
Związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	0,80 zł/m ²	21,05 zł/m ²	2%
Mieszkalne	0,41 zł/m ²	0,67 zł/m ²	–
Pod jeziorami, zajęte na zbiorniki wodne retencyjne lub zbiorniki elektrowni wodnych	4,15 zł/ha	–	–
Zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych	0,41 zł/m ²	4,27 zł/m ²	2%
Zajęte na prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym	0,41 zł/m ²	9,82 zł/m ²	2%
Pozostałe	0,41 zł/m ²	7,06 zł/m ²	–

Źródło: Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 30 lipca 2010 r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych w 2011 r.

Do nieruchomości zwolnionych od podatku na mocy ustawy o podatkach i opłatach lokalnych zaliczone są m.in.:

- budowle dróg publicznych oraz grunty zajęte pod te drogi, wraz z pasami drogowymi,
- budowle wykorzystywane wyłącznie na potrzeby publicznego transportu kolejowego i zajęte pod nie grunty,
- budynki gospodarcze lub ich części związane z działalnością leśną,
- budynki gospodarcze lub ich części zajęte na prowadzenie działów specjalnych produkcji rolnej,
- budynki gospodarcze lub ich części związane wyłącznie z działalnością rolniczą w gospodarstwach rolnych,
- nieruchomości lub ich części zajęte na potrzeby prowadzenia przez stowarzyszenia statutowej działalności wśród dzieci i młodzieży w zakresie oświaty, wychowania, nauki i techniki, kultury fizycznej i sportu,
- zabytki, muzea, grunty działkowiczów,
- szkoły, uczelnie, zakłady pracy chronionej.

Rada gminy może wprowadzić inne zwolnienia niż określone w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych. Często rady gminy, aby zachęcić do inwestowania w swoim regionie, stosują liczne zwolnienia dla przedsiębiorstw. Sytuacja ta stwarzana jest przede wszystkim dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w specjalnych strefach ekonomicznych.

Kolejnym podatkiem majątkowym obciążającym przedsiębiorstwa jest podatek od środków transportowych, który również zasila budżety gmin. Podatnikami podatku od środków transportowych są osoby fizyczne, prawne oraz jednostki nie posiadające osobowości prawnej będące właścicielami środków transportowych. Opodatkowaniu podatkiem od środków transportowych podlegają następujące rodzaje środków transportowych:

- samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej od 3,5 tony,
- ciągniki siodłowe i balastowe przystosowane do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów od 3,5 tony,
- przyczepy i naczepy, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 ton,
- autobusy.

Wysokość podatku zależy od rodzaju środka transportowego i wysokości stawek obowiązujących na terenie gminy. Podobnie jak w przypadku podatku od nieruchomości stawki podatku od środków transportowych ustala rada gminy w formie stosownej uchwały, które nie mogą przekraczać stawek maksymalnych przewidzianych w art. 10 ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, lecz także nie mogą być niższe niż przedstawione w załącznikach 1, 2, 3 do ustawy (wytyczne te dotyczą środków transportu o masie całkowitej równej lub większej niż 12 ton).

Przykładowe stawki maksymalne na 2011 r. wynoszą:

- od samochodu ciężarowego od 3,5 ton do 5,5 ton włącznie – 748,25 zł,
- od ciągnika siodłowego i balastowego – 1747,56 zł,
- od przyczep i naczep, które łącznie z pojazdem silnikowym mają dopuszczalną masę całkowitą od 7 i poniżej 12 ton – 1497,92 zł,
- od autobusów – 1747,56 zł (do 30 miejsc), 2209,40 zł (powyżej 30 miejsc).

Zwolnione od podatku są pojazdy będące w posiadaniu przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i innych misji zagranicznych, pojazdy stanowiące zapasy mobilizacyjne, pojazdy specjalne i pojazdy używane do celów specjalnych, a także zabytkowe środki transportowe. Rada gminy w drodze uchwały może także wprowadzić inne zwolnienia przedmiotowe.

Kolejne obciążenie przedsiębiorstwa stanowi podatek od czynności cywilnoprawnych. Podmiotami podatku od czynności cywilnoprawnych są: osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej.

Podatkowi od czynności cywilnoprawnych podlegają następujące czynności cywilnoprawne:

- umowy sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych,
- umowy pożyczki,
- umowy darowizny – w części dotyczącej przejęcia przez obdarowanego długów i ciężarów albo zobowiązań darczyńcy,
- umowy dożywocia oraz ustanowienia odpłatnej renty,
- umowy o dział spadku oraz umowy o zniesienie współwłasności – w części dotyczącej spłat lub dopłat,
- umowy majątkowe małżeńskie,
- ustanowienie hipoteki,
- ustanowienie odpłatnego użytkowania, w tym nieprawidłowego, oraz odpłatnej służebności,
- umowy depozytu nieprawidłowego,
- umowy spółki,

- zmiany ww. umów jeżeli powodują one podwyższenie podstawy opodatkowania tym podatkiem.

Obowiązek zapłaty podatku ciąży na podatniku, np. przy sprzedaży na kupującym, przy umowie pożyczki – na biorącym pożyczkę, przy umowach spółki – na spółce (art. 4 ustawy). Należy zwrócić uwagę, iż podatkwowi od czynności cywilnoprawnych nie podlegają czynności cywilnoprawne, jeżeli przynajmniej jedna ze stron z tytułu dokonania tej konkretnej czynności jest opodatkowana podatkiem od towarów i usług lub jest od tego podatku zwolniona. Jeżeli czynność ta nie mieści się w granicach prowadzonej działalności gospodarczej, w tym momencie powstaje obowiązek podatkowy.

Podstawa opodatkowania i stawki podatkowe uregulowane są odrębnie dla poszczególnych czynności cywilnoprawnych. W przypadku gdy podstawa opodatkowania określona jest jako wartość rynkowa przedmiotu czynności cywilnoprawnych, określa się ją na podstawie przeciętnych cen stosowanych w danej miejscowości w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem ich stanu i stopnia zużycia, oraz w obrocie prawami majątkowymi tego samego rodzaju, z dnia dokonania tej czynności, bez odliczenia długów i ciężarów.

Przykładowe stawki wynoszą:

- od umowy sprzedaży – 2%,
- od umowy pożyczki – 2%,
- od ustanowienia hipoteki – od kwoty zabezpieczonej wierzytelności 0,1%,
- od umowy spółki – 0,5%.

Podatnicy są zobowiązani bez wezwania organu podatkowego złożyć deklarację w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych oraz obliczyć i wpłacić podatek w terminie 14 dni od dnia powstania obowiązku podatkowego.

Najczęstsze obciążenie przedsiębiorstwa tym podatkiem dotyczy m.in. takich sytuacji, jak: sporządzanie umowy spółki, podwyższanie kapitału zakładowego w przypadku spółki posiadającej osobowość prawną czy sporządzanie umowy pożyczki.

Do specyficznej formy prowadzenia działalności gospodarczej można zaliczyć także działalność rolniczą. Opodatkowanie działalności rolniczej zarówno w Polsce, jak i w krajach Unii Europejskiej jest uprzywilejowane. W Polsce, tak jak w niektórych państwach, działalność rolnicza tradycyjnie opodatkowana jest na innych zasadach niż pozostałe dziedziny działalności gospodarczej [Pomorska A. (red.) 2004, s. 315].

Podstawowym obciążeniem fiskalnym działalności rolniczej w Polsce jest podatek rolny. Podatek ten obciąża grunty gospodarstwa rolnego, a podstawę opodatkowania stanowi ich powierzchnia wyrażona w hektarach przeliczeniowych. Podatnikiem podatku rolnego jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie mająca osobowości prawnej, która jest właścicielem, samoistnym posiadaczem gruntów rolnych lub użytkownikiem wieczystym gruntów.

Podstawę opodatkowania podatkiem rolnym stanowi liczba hektarów przeliczeniowych, wynikająca z przeliczników zawartych w tabeli z art. 4 Ustawy o podatku

rolnym. Stawka od 1 ha przeliczeniowego wynosi równowartość pieniężną 2,5 q żyta. Podatek od gruntów nie będących gospodarstwem rolnym wynikający z ewidencji gruntów jest objęty stawką wynoszącą równowartość pieniężną 5q żyta za 1 ha powierzchni. Grunty rolne w przypadku ich zajęcia na prowadzenie działalności gospodarczej podlegają opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości (art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 12 listopada 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych).

Od podatku rolnego zwolnione są m.in.: użytki rolne klasy V, VI i VIz, grunty położone w pasie drogi granicznej, grunty orne, łąki i pastwiska objęte melioracją, zniszczone wskutek robót drenarskich, grunty nabyte w drodze kupna, na utworzenie nowego lub powiększenie już istniejącego gospodarstwa do powierzchni nie przekraczającej 100 ha oraz grunty rolne powstałe z zagospodarowania nieużytków – na okres 5 lat. Oprócz tego ustawodawca przewidział ulgi podatkowe, m.in. ulgi inwestycyjne, ulgi „żołnierskie”, ulgi dla gruntów podgórskich i górskich oraz ulgi z tytułu kłęski żywiolowej. Rada gminy jest uprawniona, aby w uchwale wprowadzić inne zwolnienia i ulgi niż te, które zostały wymienione w ustawie.

Podobną konstrukcję do podatku rolnego ma podatek leśny. Opodatkowaniu podlega grunt, sklasyfikowany w ewidencji gruntów i budynków jako las. Obowiązek podatkowy w podatku leśnym obciąża właściciela, posiadacza samoistnego lasu lub użytkownika wieczystego lasu. Podatek leśny jest płacony od 1 ha za rok podatkowy i wynosi równowartość pieniężną 0,220 m³ drewna, obliczoną według średniej ceny sprzedaży drewna, uzyskanej przez nadleśnictwa za pierwsze trzy kwartały roku poprzedzającego rok podatkowy.

Tabela 3. Otrzymane dochody własne gmin z podatków majątkowych gmin w Polsce w latach 2007-2009 w tys. zł

Pozycja	2007	%	2008	%	2009	%	Dynamika 2009/2007 (%)
Podatek rolny	929 993	5,3	1 225 908	6,7	1 237 498	6,7	133,1
Podatek od nieruchomości	12 678 046	72,4	13 418 456	73,6	14 181 839	76,8	111,9
Podatek leśny	157 095	0,9	175 406	1	182 397	1	116,1
Podatek od środków transportowych	808 341	4,6	821 595	4,5	840 269	4,5	103,9
Podatek od spadków i darowizn	317 434	1,8	325 842	1,8	301 327	1,6	94,9
Podatek od czynności cywilnoprawnych	2 627 877	15	2 257 177	12,4	1 731 860	9,4	65,9
Łączne wpływy z podatków majątkowych	17 518 788	100	18 224 384	100	18 475 189	100	105,5
Razem dochody własne	72 460 429	x	72 460 429	x	75 191 009	x	103,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mf.gov.pl.

Z podatku leśnego zwolnione są lasy z drzewostanem w wieku do 40 lat, lasy wpisane do rejestru zabytków oraz użytki ekologiczne. Oprócz tego zwolnione od podatku są szkoły, uczelnie wyższe, zakłady pracy chronionej i jednostki badawczo-rozwojowe. Rada gminy jest uprawniona do tego, aby w uchwale wprowadzić inne zwolnienia niż te, które zostały wymienione wyżej.

4. Struktura wpływów fiskalnych z podatków majątkowych w Polsce

Podatki majątkowe stanowią główne źródło wpływów fiskalnych gmin w Polsce. Ich wielkość i struktura uzależniona jest od charakteru i położenia terytorialnego gminy, tj. od tego, czy jest to gmina miejska, czy też gmina wiejska. Analiza wpływów fiskalnych gmin w Polsce za lata 2007-2009 została przedstawiona w tab. 3.

Dokonując analizy danych wpływów z podatków majątkowych w latach 2007-2009, można zauważyć, iż stanowią one około 25% łącznych dochodach własnych gmin. Największy udział w dochodach własnych gmin uzyskiwanych z podatków majątkowych w Polsce wykazuje podatek od nieruchomości. W badanych latach kształtuje się on przeciętnie na poziomie 74,25%, można ponadto zauważyć tendencję wzrostową dochodów uzyskiwanych z tego podatku – przyrost o 11,9%, biorąc pod uwagę analizowane lata. Pozostałe podatki majątkowe mają w strukturze dochodów własnych gmin stosunkowo niewielki udział. Z przeciętnych wartości w strukturze dochodów uzyskiwanych z podatków majątkowych w badanych latach wynika, iż udział podatku od czynności cywilnoprawnych ukształtował się na poziomie 12,25%, podatku rolnego – 6,24%, podatku od środków transportowych – 4,56%, podatku od spadków i darowizn – 1,74% oraz podatku leśnego – 0,95%. Największe zmiany w dynamice analizowanych dochodów podatkowych odnotował podatek od czynności cywilnoprawnych – spadek wpływów o 34,1% w stosunku do 2007 r. oraz podatek rolny – wzrost wpływów o 33,1% w stosunku do 2007 r.

Wielkość wpływów podatkowych z podatków majątkowych determinowana jest w dużym stopniu przez ustawodawcę, gdyż to on ustala maksymalny wymiar stawek w podatkach lokalnych. Gmina w tym zakresie posiada tzw. ograniczone władztwo podatkowe ujawniające się w możliwości uchwalenia stawek podatków lokalnych do wysokości stawek maksymalnych podanych w ustawie lub wprowadzenia ewentualnych ulg i zwolnień przedmiotowych. Należy także podkreślić, że struktura podatkowa może być zróżnicowana i uzależniona od typu gminy oraz występujących na niej przedmiotów opodatkowania oraz wielkości stawek i ulg podatkowych.

5. Podsumowanie

Podatki majątkowe w Polsce stanowią główne źródło dochodów podatkowych gmin. Gmina ma pośredni wpływ na kształtowanie się wielkości uzyskiwanych dochodów poprzez ustalanie wysokości stawek oraz wprowadzenie ewentualnych ulg i zwol-

nień przedmiotowych. Największy udział w dochodach podatkowych uzyskiwanych z podatków majątkowych gmina uzyskuje z podatku od nieruchomości. Ponadto podatek ten charakteryzuje się przewidywalnością w stosunku co do wielkości uzyskiwanych dochodów, w przeciwieństwie do podatków stwierdzających zmianę w prawach majątkowych – podatek od spadków i darowizn, podatek od czynności cywilnoprawnych. Pozostałe podatki majątkowe mają często charakter selektywny i związane są z przedmiotem prowadzonej działalności (tj. podatek rolny i podatek leśny), a poprzez to wpływy fiskalne z ich tytułu są niewielkie.

Literatura

- Litwińczuk H., Karwat P., *Prawo podatkowe przedsiębiorców*, t. I, Wolters Kluwer, Warszawa 2008.
- Pomorska A. (red.), *Polski system podatkowy, założenia a praktyka*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2004.
- Rosiński R., *Polski system podatkowy. Poszukiwanie optymalnych rozwiązań*, Difin, Warszawa 2010.
- Sobiech J., Denek E., Wierzbicki J., Wolniak J., *Finanse publiczne*, PWN, Warszawa 1997.
- Ustawa z dnia 2 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, DzU 2004 nr 142, poz. 1514 ze zm.
- Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym, DzU 2006 nr 136, poz. 969 ze zm.
- Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, DzU 2002 nr 9, poz. 84 ze zm.
- Ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych, DzU 2005 nr 41, poz. 399 ze zm.
- Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym, DzU 2002 nr 200, poz. 1682 ze zm.
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 2006 r. o podatku tonażowym, DzU 2006 nr 183, poz. 1353 ze zm.
- www.mf.gov.pl.

ESSENCE AND MEANING OF FISCAL PROPERTY TAXES IN POLAND

Summary: The article presents the essence of taxes and property tax differentiation, in particular in relation to business activity, and analyzes the structure and dynamics of the size of fiscal revenues from the community property taxes in the years 2007-2009. Property taxes in Poland are the main source of tax revenue of a community. The community has an indirect influence on the size of the income distribution deciding about tax rates and introducing reliefs and tax exemptions.